

Plán rozvoje výzkumné organizace na FFÚ VŠE pro rok 2023 a vyhodnocení roku 2022

1. Základní východiska plánu rozvoje výzkumné organizace

Plán rozvoje výzkumné organizace (RVO) navazuje na poslední Dlouhodobý záměr vzdělávací, výzkumné, vývojové, inovační a další tvůrčí činnosti Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze, Strategický záměr vzdělávací a tvůrčí činnosti Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze pro roky 2021-2025, strategické dokumenty VŠE (zejména Strategický záměr VŠE pro roky 2021-2025) a aktuální vývoj systému hodnocení vědy na VŠE a v ČR (zejména Metodiku 2017+). Navazuje také na vyhodnocení předchozích Projektů/koncepcí pro roky 2020 a 2021. Základním posláním výzkumné činnosti fakulty je rozvíjení vědeckovýzkumné činnosti zaměřené na základní a aplikovaný výzkum v oblasti financí a jejich návaznosti na ekonomii a hospodářskou politiku, účetnictví, oceňování a ekonomické pedagogiky. Stejně jako v předchozích letech je hlavní rozvojovou prioritou fakulty postupné zvyšování kvality publikačních výstupů (články v mezinárodních časopisech z databáze WoS a Scopus ve vysokých kvartilech dle AIS/SJR) s oborově relevantním zaměřením a citačním potenciálem a zvyšování úspěšnosti v získávání grantových projektů a smluvního výzkumu. Mezi další střednědobé priority patří posilování mezinárodní dimenze výzkumné činnosti, získání mezinárodních projektů a posilování kvality výzkumu.

2. Plán rozvoje výzkumné organizace

Fakulta financí a účetnictví je ve svých oborech v České republice dlouhodobě vnímána jako kvalitní pracoviště se stabilním týmem výzkumných pracovníků a rozsáhlou vědeckovýzkumnou činností. Pro udržení a posílení postavení fakulty je kvalitní vědeckovýzkumná činnost nezbytným předpokladem. Dlouhodobým cílem fakulty je vytváření finančních, organizačních a technických podmínek a také stimulace pracovníků v dosahování kvalitních vědeckovýzkumných výstupů. Mezi základní cíle této koncepce zejména patří:

- vytvářet podmínky pro zkvalitňování publik. činnosti a stimulace excelentní vědeckovýzkumné činnosti,
- podpořit získávání externích vědeckovýzkumných projektů a grantů a projektů smluvního výzkumu a akcentovat mezinárodní charakter vědeckých aktivit,
- průběžně zvyšovat odbornou úroveň vydávaných časopisů a zvyšovat jejich citovanost,
- vytvářet podmínky pro kvalifikační růst akademických pracovníků, popř. získání nových mimořádně kvalitních výzkumně zaměřených akademických pracovníků.

Plán RVO v roce 2023 je financován zejména z prostředků v rámci institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace, ale i v rámci dalších interních a externích zdrojů. Základním nástrojem je stimulace ve formě promítnutí výsledků kvalitní publikační, grantové a projektové činnosti do mechanismu rozdělování finančních prostředků na úrovni fakulty a jednotlivých kateder.

Plán RVO současně průběžně reaguje na měnící se prostředí uvnitř školy i ve vědeckovýzkumném prostředí ČR. V oblasti školy jde zejména o schválené dlouhodobé a strategické záměry školy i fakulty, v oblasti ČR pak o strategické dokumenty MŠMT

v oblasti VaV a Metodiku hodnocení VaV M2017. Reflektuje i mezinárodní evaluaci, která proběhla v roce 2020 (MEP 2020).

Fakultní mechanismus rozdělování finančních prostředků na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace odráží nejenom dosavadní publikační výkonnost jednotlivých kateder a pracovníků, ale také motivuje akademické pracovníky kateder k práci na budoucích publikačních výstupech, které přispívají k dalšímu výzkumnému rozvoji fakulty. Podpora akademických a vědeckých pracovníků významně zvýhodňuje kvalitnější publikační činnost ve významných zahraničních vědeckých časopisech a nakladatelstvích. Od roku 2017 je na fakultě zaveden mechanismus odměňování publikovaných článků indexovaných v databázi Web of Science a Scopus, vydaných vědeckých monografií, získaných domácích grantových projektů vč. projektů smluvního výzkumu, resp. podávání zahraničních grantových projektů. Podpora vydávání článků je významně diferencována v závislosti na kvartilu dle AIS, ve kterém se nachází časopis, v němž je článek publikován. Od roku 2023 je AIS faktor jediným kritériem hodnocení článku. Vydané vědecké monografie a od roku 2023 taktéž učebnice přinášející vědecký přínos jsou hodnoceny na základě odborného posouzení vybraných členů fakulty. Podpora získání vědeckých projektů a projektů smluvního výzkumu je diferencována dle toho, jestli se jedná o tuzemské, nebo zahraniční projekty s výraznou bonifikací pro zahraniční projekty. Finanční podpora vědeckých aktivit je vyplácena na základě schválené metodiky rozdělování prostředků na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace pro rok 2023.

Mechanismus rozdělování finančních prostředků v oblasti institucionální podpory pracuje s rozdělením prostředků na dvě skupiny: na prostředky pro fakultní priority a na prostředky pro rozvoj kateder.

Fakultní priority a s tím související finanční podpora se zaměřují na aktivity, které mají celofakultní dopady, jejich realizace na vyšší než katedrální úrovni má synergické efekty a podpora těchto aktivit má významné budoucí efekty pro rozvoj vědeckých aktivit. V posledních letech se fakulta zaměřuje zejména na zvýšení úspěšnosti při získávání externích výzkumných projektů, větší podíl kvalitních a mezinárodně konkurenceschopných publikačních výstupů, větší podíl publikačních výstupů vydávaných v zahraničních časopisech a nakladatelstvích a podporu smluvního výzkumu. Od roku 2023 fakulta začíná nově podporovat také tvůrčí volno pracovníků fakulty za účelem splnění požadavků na zahájení habilitačního a jmenovacího řízení.

Organizace a řízení vědeckovýzkumné činnosti a následné naplňování publikační plánů kateder vč. realizace výsledků vědeckovýzkumných aktivit kateder jsou koncipovány decentralizovaně na úrovni jednotlivých kateder na roční bázi. Tím je zajištěn budoucí rozvoj lidského kapitálu na katedrách v oblasti vědy a výzkumu. Finanční příděl katedrám se stanoví na základě bodových výsledků dle jednotlivých vědeckých aktivit pro stanovení přídělu prostředků na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací dle schválené metodiky na rok 2023. Alokace výdajů kateder ve formě odměn či příplatků a věcných výdajů preferují výsledky, u kterých ve vědecké komunitě existuje konsenzus o jejich vyšší kvalitě (články s vyšším AIS/SJR faktorem, kvalitní monografie, schopnost získání externího výzkumného grantu a smluvního výzkumu). Vedoucí kateder provádějí plánování hlavních publikačních výsledků kateder a vyhodnocují publikační výsledky svých kateder. Předložené hodnocení projednává kolegium děkana.

I. Fakultní priority

Struktura fakultních výdajových priorit se meziročně v zásadě nemění. Priority zahrnují následující oblasti:

a) Podpora vytváření excelentních odborných knižních publikací

Podpora 1. vydání odborných publikací v podobě vědecké monografie a vysokoškolské učebnice přinášející vědecký přínos v kvalitních zahraničních nakladatelstvích.

b) Podpora vydávání časopisů a working papers a jejich zkvalitňování

Podpora vydávání časopisu Prague Economic Papers a dalších časopisů vydávaných fakultou (ČFÚČ, EFAJ a Oceňování) a working papers, které jsou důležité pro udržení publikačního prostoru pro začínající doktorandy a akademické pracovníky.

c) Podpora mezinárodní vědecké spolupráce

Podpora mezinárodních aktivit fakulty v podobě hostujících přednášek, workshopů, vědecké kooperace, přípravy vědeckých grantů apod. zajišťovaných zahraničními pracovníky jako kofinancování k programu poskytovanému rektoriátem VŠE.

d) Podpora excelentní publikační činnosti

Podpora publikování článků v časopisech s pozitivním AIS/SJR faktorem s výrazným motivačním bonusem pro články v 1. a 2. kvartilu se zohledněním autorského podílu, podílu FFÚ a oborové příslušnosti s cílem zvýšení podílu výsledků v kvalitních zahraničních časopisech indexovaných ve WoS/Scopus).

e) Cena děkana o nejlepší publikační činnost

Ocenění děkana fakulty za nejlepší odbornou knihu a nejlepší článek v časopise s IF, které vznikly pracovníky fakulty na základě jejich výzkumu na fakultě a jsou zaznamenány v databázi publikační činnosti PCVSE.

f) Podpora získávání externích výzkumných grantů

Podpora týmů, které získaly financování v rámci externích výzkumných soutěží organizovaných GAČR, TAČR a dalšími poskytovateli vědeckých grantů.

g) Podpora přípravy žádostí o mezinárodní výzkumné granty

Podpora budování týmů a podávání žádostí o financování v rámci výzkumných soutěží organizovaných zahraničními poskytovateli vědeckých grantů.

h) Poskytnutí tvůrčího volna v rámci přípravy na zahájení habilitačního a jmenovacího řízení

Podpora zahájení habilitačního a jmenovacího řízení akademických a vědeckých pracovníků fakulty poskytnutím tvůrčího volna potřebného ke splnění podmínek habilitačního a jmenovacího řízení.

i) Podpora na získání, nebo udržení výzkumně zaměřeného akademického pracovníka ze zahraničí, podpora při návratu českého výzkumně zaměřeného akademického pracovníka ze zahraničí a podpora při získání výzkumně zaměřeného akademického pracovníka působícího v České republice.

Časově omezená podpora na získání mimořádně kvalitního akademického pracovníka s vynikající publikační historií jako částečné kofinancování k programu poskytovanému rektoriátem VŠE, nebo jako částečné kofinancování nákladů katedry spojených s pracovním úvazkem tohoto akademického pracovníka.

j) Řízení a kontrola publikační činnosti kateder a fakulty a podpora fakultních konferencí

Podpora organizace, řízení a kontroly publikační činnosti akademických a vědeckých pracovníků vedoucími kateder na základě dosažených publikačních výsledků vložených do PCVSE. Podpora organizace, řízení a kontroly publikační činnosti fakulty odpovědnými pracovníky fakulty.

k) Podpora aktivit směřujících ke zvýšení kapacity v oblasti smluvního výzkumu a podpora spolupráce s externími subjekty v oblasti VaV

Podpora aktivity, které směřují ke zvýšení schopnosti fakulty realizovat smluvní výzkum a přenášet výsledky vědy a výzkumu do praxe.

l) Podpora aktivit zvyšujících kvalitu vědecké práce

Podpora aktivit podporujících kvalitu vědecké práce (skupinové konzultace a semináře, informační podpora pracovníků atp.).

m) Rezerva

Rezerva slouží pro výplatu mimořádných odměn za propagaci fakultních publikačních výstupů, vytváření a realizaci koncepčního rozvoje výzkumu fakulty a pro situace, kdy bude úspěšně realizováno více rozvojových aktivit, než bylo předpokládáno.

II. Rozvoj kateder

Katedra bankovníctví a pojišťovnictví

Výzkumná činnost se zaměřuje v souladu s odborným profilem pracoviště a současnou vědecko-výzkumnou činností na tři základní oblasti:

- oblast kapitálových trhů,
- oblast pojišťovnictví,
- oblast bankovníctví.

V rámci jednotlivých konkrétních témat výzkumu se katedra zaměřuje kromě teoretického výzkumu na problémy, které vychází z aktuální ekonomické situace nejen v ČR, ale i ve vyspělých státech. Členové katedry zkoumají celou škálu rizik finančních derivátů a jejich korelaci, problém oceňování derivátů na neúplných trzích, zkoumání speciálních typů derivátů, jako jsou např. deriváty na počasí, deriváty spojené s pojistnými událostmi, či nefinanční deriváty. Dále se předpokládá podrobné zkoumání příčin změn a faktorů, které ovlivňují např. energetické trhy, dopady změn a simulaci volatility na kapitálových trzích a reálnou ekonomiku. Z oblasti kapitálových trhů nelze opomenout zkoumání hypotéz efektivních trhů a behaviorálních financí a jejich využitelnost při oceňování akcií, dluhopisů a strukturovaných finančních produktů. Rovněž bude věnována pozornost zkoumání účinnosti regulatorně-dohledových nástrojů při omezování výskytu tržního selhávání (např. informační asymetrie, záporné externality nebo nepoctivé praktiky).

Z oblasti pojišťovnictví je prioritou zkoumání nových trendů, které se projevují zejména s rostoucím množstvím i rozsahem katastrofických událostí, dále zkoumání dopadu důchodové reformy, analýza pojistných podvodů a změny regulace v pojišťovnictví.

V oblasti bankovníctví je výzkum katedry orientován na analýzu nákladů různých typů bankovních podniků na nová regulatorní pravidla, které jsou odezvou na globální finanční krizi.

Katedra didaktiky ekonomických předmětů

Výzkum katedry je směřován do rozvoje pedagogicko-psychologické a didaktické přípravy budoucích učitelů ekonomických předmětů pro střední, vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání, do rozvoje přípravy učitelů výuky finanční gramotnosti na druhém stupni základního vzdělávání a do rozvoje lektorské činnosti v profesním vzdělávání. Cílem je řešení výzkumných problémů teoretického charakteru bezprostředně vyplývajících ze současných potřeb školského a firemního vzdělávání, s aplikací jejich výsledků do pedagogické a aplikační sféry. Pro dosažení cíle bude výzkum orientován na:

- sledování nových trendů a vývoje cílů školského a firemního vzdělávání,
- sledování nových trendů v oblasti výuky finanční gramotnosti v ČR a na mezinárodní úrovni,

- vymezení faktorů ovlivňujících kvalitu, inovace a rozvoj moderního ekonomického vzdělávání,
- identifikaci požadavků na nové absolventy odborného vzdělávání v kontextu přípravy na budoucí profesi,
- identifikaci nových směrů v diverzitě a flexibilitě pracovního prostředí, firemní kultury a rovných příležitostí. Pro dosažení uvedeného cíle se předpokládá úzká spolupráce s praxí
- s Národním pedagogickým institutem ČR, organizací Junior Achievement, o.p.s., Asociací obchodních akademií, Institutem certifikace Svazu účetních a mezinárodní federací koučinků ICF.

Katedra financí a oceňování podniku

Výzkum se zaměřuje na dva tematické okruhy (finance podniku a oceňování podniku) a v rámci nich na následující dílčí témata:

- Finance podniku

Rozpracování metodiky v oblasti finanční analýzy, řízení kapitálové struktury a investičního rozhodování; analýza dopadu nových investičních a finančních instrumentů na hospodaření českých podniků; aplikace teorie zastoupení na jednotlivé aspekty finančního hospodaření s důrazem na propojení s finančními krizemi; rozvedení problematiky teoretických přístupů k restrukturalizaci podniků a k řízení ve finanční tísní.

- Oceňování podniku

Analýza konvergenčních procesů vybraných ukazatelů podnikového hospodaření v rámci České republiky jako východisko pro zpřesnění odhadu pokračující hodnoty; využití simulačních metod pro ocenění podniku; implikované náklady vlastního kapitálu a rizikové prémie kapitálového trhu; testování postupů pro odhad diferencovaných bezrizikových výnosových měř; specifika oceňování podniků v různých odvětvích národního hospodářství.

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Výzkum katedry bude navazovat na dosavadní zaměření zejména s důrazem na rozvoj účetní teorie, jejíž nedostatečná úroveň se následně projevuje v nízké úrovni účetních předpisů. Cílem je propojení výsledků základního výzkumu s aplikací v praxi.

V oblasti základního výzkumu se předpokládá orientace na:

- mezinárodní harmonizaci účetního výkaznictví (IFRS a IPSAS) a její specifika ve střeoevropském regionu,
- ekonomické dopady podnikových kombinací,
- regulaci účetního výkaznictví a tvorbu účetních předpisů, včetně dopady digitalizace,
- ekonomické modelování auditorského trhu,
- využití pokročilých matematických metod v účetně-finančním výzkumu,
- historie a teorie finančního účetnictví,
- odvětvové analýzy účetních specifík.

V oblasti aplikovaného výzkumu se předpokládá:

- spolupráce s Národní účetní radou na tvorbě Interpretací s cílem vymezit správné řešení účetní problematiky, kterou účetní předpisy neřeší, nebo kde jejich výklad není jednoznačný,
- spolupráce s Komorou auditorů ČR při rozvíjení mezinárodních auditorských standardů s cílem monitorovat a snížit rizika podvodného jednání za pomoci kreativního účetnictví,
- identifikace a návrhy řešení etických problémů účetní a auditorské profese.

Katedra měnové teorie a politiky

Výzkum katedry se zaměřuje na oblast monetárního modelování s přihlédnutím na specifika malé otevřené ekonomiky, otázky spojené s aplikací nových regulačních předpisů ve finančním sektoru, analýzy finanční stability a aplikaci makroobezřetnostních politik. Konkrétně se jedná o:

- aplikaci ekonometrických a statistických metod při analýze účinnosti měnové politiky
- analýzu dílčích oblastí finančního systému z hlediska materializace systémového rizika
- analýzu predikční schopnosti výnosové křivky a vzájemné vazby mezi úrokovými sazbami v úrokovém transmisním mechanismu měnové politiky
- vzájemnou interakci měnového kursu a úrokové míry při aplikaci měnové politiky v otevřené ekonomice
- komparaci zkušeností při aplikaci nových regulačních pravidel Base III a Basel III+
- analýzu průběhu různých forem finančních krizí
- analýzu přístupů k ohroženým finančním institucím a dopady různých finančních řešení na ekonomické subjekty.

Katedra manažerského účetnictví

Katedra se ve svém výzkumu zaměřuje na oblasti manažerského účetnictví a řízení a měření výkonnosti organizací včetně jejich interdisciplinárních vazeb zejména na principy účetnictví, finanční účetnictví a výkaznictví, finanční řízení podniku, strategické řízení, účetnictví a řízení udržitelného rozvoje a řízení lidských zdrojů. Konkrétní linie výzkumu jsou následující:

- Funkce, obsah a struktura výkaznictví organizace s důrazem na (a) vztah a odlišnosti výkaznictví pro externí a interní uživatele, (b) uplatnění principů udržitelného rozvoje podniku (zejména oblast vykazování nefinančních informací). Východiskem jsou teorie zastoupení, teorie udržitelného rozvoje, legitimacy a acceptance theory.
- Rozpoznání kontingenčních faktorů aplikace nástrojů manažerského účetnictví v organizacích sídlících v ČR, respektive ve střední Evropě. Východiskem jsou contingency theory a institutional theory.
- Vztah mezi systémy měření a řízení výkonnosti, odměňováním a motivací pracovníků a výkonností podniku a jeho mediátory. Východiskem jsou goal-setting theory, expectancy theory a self-determination theory.

Katedra veřejných financí

Výzkum katedry se zaměřuje na oblast zdanění a daňové politiky, veřejné výdaje a veřejný sektor a fiskální a rozpočtovou politiku. V těchto oblastech výzkum navazuje na dosavadní činnost katedry.

- V oblasti zdanění a daňové politiky se jedná o mikro a makroekonomické otázky zdanění, mezinárodní komparace a analýzy vývoje daňových systémů a daňových politik, a to i s akcentem na mezinárodní aspekty.
- V oblasti veřejných výdajů a veřejného sektoru katedra navazuje na kvantitativní i kvalitativní výzkum efektivnosti, struktury, vývoje a institucionálního prostředí veřejných výdajů ve vyspělých zemích a zaměřuje se na vybrané segmenty (např. školství, zdravotnictví, obce, veřejné zakázky apod.).
- V rámci fiskální a rozpočtové politiky se katedra zaměřuje jak na kvantitativní analýzu a makroekonomické souvislosti fiskální politiky, tak na institucionální a evropský kontext rozpočtové politiky a rozpočtových systémů ČR a vyspělých zemí, fiskální federalismus a transparentnost veřejných rozpočtů.

3. Vyhodnocení vědeckých aktivit fakulty realizovaných v roce 2022

Na základě vyhodnocení zpráv kateder za r. 2022, který byly projednány kolegiem děkana, lze konstatovat, že institucionální podpora výzkumu splnily za r. 2022 na většině kateder vytyčené cíle. I když došlo k dílčím kompenzacím mezi položkami publikačních plánů kateder a skutečnými publikacemi, celkové byly plánového hodnoty naplněny. Dle databáze publikační činnosti PC VSE bylo v rámci projektu IP100040 vytvořeno za rok 2022 celkem 96 výstupů (významně větší počet výstupů ve srovnání s rokem 2021 při narůstající kvalitě výstupů) v této struktuře:

- knižní monografie a příspěvky v knižních monografiích: 2 (beze změny)
- články v časopisech s AIS/IF a SRJ: 19 + 6 (významný nárůst)
- recenzované články: 44 (významný nárůst)
- příspěvky ve sbornících z databáze CPCI, Scopus a ost. mezinár. konferencí: 3 (pokles).

Meziročně došlo k růstu celkového objemu výstupů v časopisech z databází WoS a Scopus o cca 25 %. To je v souladu se strategií fakulty přeorientovat podstatnou část publikačních výstupů směrem k externím časopisům s AIS a SRJ faktorem.

V roce 2022 se opět konaly každoroční hlavní vědeckovýzkumné konference ACFA2022 a TPAVF2022. Sborníky vydané z obou konferencí jsou pravidelně odesílány k indexování ve WoS. Sborník z ACFA2022 bude opět vydán v nakladatelství Springer, současně vybrané příspěvky z konference budou publikovány ve special issue časopisu Eastern European Economics.

Přehled hlavních publikačních výstupů (spolu)financovaných s pomocí institucionální podpory na rozvoj výzkumné organizace (publikace z databáze WoS, decily, resp. kvartily dle AIS v klasifikaci FORD, nepřepočtené podíly) ukazuje následující tabulka.

IP FFÚ 2021	Q1 D1	Q1 D2	Q1	Q2	Q3	Q4
F-WoS-Q	0	0	1	5	3	9

Zdroj: PC VSE, 3. 3. 2022

Celkový pohled na hlavní publikační výstupy fakulty (bez ohledu na dedikaci na projekty či IP) z hlediska hodnocení nejkvalitnějších z nich ukazuje následující tabulka (publikace z databáze WoS, decily resp. kvartily dle AIS v klasifikaci FORD, nepřepočtené podíly).

IP FFÚ 2021	Q1 D1	Q1 D2	Q1	Q2	Q3	Q4
F-WoS-Q	0	4	3	14	8	20

Zdroj: PC VSE, 13. 2. 2022